

De terugkeer van de

ERIK RASPOET / FOTO'S CARL DE KEYSER (MAGNUM)

CATHARINA VON HABSBURG EN MASSIMILIANO SECCO DI ARAGONA.

Keizer Karel trok de goede stede Gent binnen aan het hoofd van tienduizend Spaanse soldaten. Zijn verre nazaten doen het nog eens dunnetjes over, aan het hoofd van een multinationale bruidsstoet. Catharina von Habsburg wist wel waarom ze per se in Gent zou trouwen. Wat is er fijner dan champagne slurpen in een schitterend decor dat eeuwen geleden door illustere voorouders werd bevolkt? Als alles meezit, zwaaien de Habsburgers hier binnenkort weer de scepter. Tenzij prins Filip gauw uit zijn pijp komt natuurlijk.

Want daarover ging het: de prelude van het huwelijk van Catharina von Habsburg en Massimiliano Secco di Aragona.

De namen laten het al vermoeden, dit is geen trouwfeest als een ander. Gent is dit weekend het toneel van een van de Europese society-happenings van het jaar. De allerhoogste adel zal erbij zijn wanneer vanmiddag de aartshertogin van Oostenrijk en de Italiaanse graaf elkaar in de Sint-Michielskerk het jawoord geven. De boulevardpers verkeert in de hoogste staat van paraatheid, want er loopt grof wild rond. Koningin Fabiola, prinses Astrid met haar Lorenz en kinderen, groothertog Jan van Luxemburg en Josephine-Charlotte, de prinsen van Liechtenstein, het is maar een royale greep uit het selecte gezelschap. Na de huwelijksmis begeeft de stoet zich naar het stadhuis dat voor de receptie werd afgehuurd. Zo'n duizend genodigden zullen het jonge stel komen feliciteren - we hopen namens de bruid dat zulks niet op zijn Belgisch met drie wangkussen gepaard gaat. Tegen de avond wordt het kaf van het koren gescheiden. Slechts 250 intimi mogen zich in de Lakenhallen te goed doen aan het vijfsterrenbanket.

Hoofddekkel verplicht, het staat op de uitnodiging voor de receptie die ze als dank voor bewezen diensten heeft ontvangen. Laurette Niabenda heeft echter nog geen tijd gevonden om zich een hoed aan te schaffen. "Dit is een evenement buiten categorie", zegt het diensthoofd protocol van de stad Gent. "Alleen het bezoek van François Mitterrand in 1983 had nog meer voeten in de aarde. Vandaag nog heb ik alweer een vergadering met de aartshertogin. De ouders zijn erg bekommerd om het huwelijk van hun dochter. Weet je, normaal gesproken wordt het stadhuis nooit voor privé-feesten verhuurd. Dit is een erg uitzonderlijke gunst vanwege het stadsbestuur."

De reden voor die inschikkelijkheid laat zich raden. In 2000 zal het precies vijfhonderd jaar geleden zijn dat keizer Karel in het Gentse Prinsenhof het levenslicht zag. Geen betere manier om de prestigieuze jubileumfeesten te promoten dan een huwelijk van een der keizerlijke nazaten. De stad Gent voelt zich trouwens geen klein beetje vereerd met de keuze van de tortelduifjes. Het had beslist anders gekund. Catharina werkt aan de universiteit van Segovia in Spanje, Massimiliano is bankier in Noord-Italië, Zwitserland moet ongeveer halverwege liggen. "Maar het moest en zou Gent worden", zegt baron Thierry de la Faille. "Ze hadden de stad vooraf bezocht en waren erg onder de indruk van haar schoonheid. Uiteraard heeft ook de historische band van de Habsburgers met Gent meegespeeld. Liefst van al waren ze in de Sint-Baafskathedraal getrouwd omdat daar keizer Karel werd gedoopt. Helaas, door de renovatiewerkzaamheden kon dat feest niet doorgaan."

Hij meldt het niet zonder trots: als vriend des huizes hebben aartshertog Rudolf van Oostenrijk en prinses Anna Gabriella de Wrede de coördinatie van het huwelijk hunner dochter aan hem toevertrouwd. "Wat een onderneming", zucht de baron twee dagen voor de start. "Het stadsbestuur, de politie, de Lijn, er komen nogal wat instanties bij kijken. Ook de staatsveiligheid is nauw betrokken. Met al die hoge gasten uit binnen- en buitenland, kun je nagaan dat ze geen risico nemen. Ik zal blij zijn als het allemaal achter de rug is."

Bij zoveel heisa zou je haast denken dat het een staatshuwelijk betreft. Ten onrechte, maar de verwarring is begrijpelijk als de naam van de Habsburgers valt. Zelf ben ik de republikeinse idee genegen, het erven van privileges door geboorte moet als een aberratie uit de nacht der tijden worden beschouwd. Toch moet ik het toegeven: ook ik begin te duizelen als ik een blik werp op de pedigree van de 27-jarige freule die vandaag in het huwelijksbootje stapt. Niet iedereen kan zich beroemen op een grootvader die van professeur keizer van Oostenrijk en koning van Hongarije was. We hebben het over Karel, de tragische vorst die na de Eerste Wereldoorlog tot aftreden werd gedwongen. Hij werd meteen de hekkensluis in een weergaloe rij van staatshoofden die vanaf de vijftiende tot en met de twintigste eeuw het verloop van de Europese en wereldgeschiedenis hebben bepaald.

Loodzwaar is de stempel die de Habsburgers hebben gedrukt op Centraal-Europa, op het Iberisch schiereiland en vooral op onze eigen Lage Landen. Keizer-koster Jozef de Tweede, Maria-Theresa van Oostenrijk, de gehate Filips de Tweede van Spanje, keizer Karel de Vijfde, Maximiliaan de Eerste, allemaal namen waarmee we op de middelbare school werden geplaagd. Stamboom? Deze genealogie heeft meer weg van een bos. Zelfs zonder de talloze bastaarden mee te tellen gaven de streng katholieke Habsburgers blijk van een uitzonderlijke vruchtbaarheid. Al die prinses en prinsjes kwamen natuurlijk goed uit bij het voeren van een dynastieke huwelijkspolitiek, het overschot werd gewoonlijk naar het klooster afgevoerd.

De meanderende bloedlijn ontsprong in het minuscule plaatsje Brugg nabij het Zwitserse Basel. Daar verrees in de elfde eeuw de burcht der haviken, ofte Habichtsburch, een naam die later tot Habsburg werd vertimmerd. Een stel ruige krijgers die hun zwaard ten dienste stelden van de lokale potentiaat, meer had het aan-

Het gevoel overvalt me bij ieder bezoek. Wat is Gent toch een mooie stad. Geen betere plek om je door de grandeur te laten betoveren dan de Sint-Michielsbrug. De Sint-Michielskerk, het Belfort en de Sint-Baafskathedraal, vanaf hier heb je een grandioos uitzicht op de torens van dit middeleeuwse Manhattan. Maar op deze zonnige namiddag hebben de koopjesjagers geen oog voor gotiek of renaissance. Wie van hen beseft dat deze plek in het gezegende jaar 1577 het epicentrum was van een calvinistische opstand die het hele graafschap Vlaanderen meesleurde? De Gentse revolutionairen drevden de vermetelheid zo ver dat ze het gezag van koning Filips II zonder meer vervallen verklaarden. Zes jaar heeft het geduurd voor de hertog van Parma de Spaanse heerschappij wist te herstellen. Het is ook altijd iets met die Gentenaars, ook Filips vader kon ervan meespreken. "Inde-

daad", beaamt Johan Decavele, hoofd van de stedelijke dienst voor cultuur. "Keizer Karel had het niet onder de markt met de Gentenaars. In 1540 is hij met een legioen van wel tienduizend soldaten zijn geboortestad komen bezetten. Het conflict was allang aan het broeien. Toen de Gentenaars weigerden hun belastingen te betalen, was de maat vol en is hij helemaal uit Madrid vertrokken. Het moet hem erg hoog hebben gezeten, want hij was zelfs niet te beroerd om zijn aartsrivaal Frans I de toelating te vragen om dwars door Frankrijk te trekken."

En zo verdienden de Gentenaars hun bijnaam van stropendragers. Het is een klassieker, maar Decavele mag het graag nog eens allemaal oprakelen. Hoe de Gentse notabelen bij wijze van vernedering werden verplicht in tabbaard en met de strop om de hals voor de keizer te defileren. Een ludieke sanctie? Niet voor wie daadwerkelijk werd opgeknoopt. Keizer Karel wist waar hij zijn stadgenoten pijnlijk kon treffen. Op zijn bevel werden de stadswallen en de Sint-

Baafsabdij gesloopt en vervangen door een dwangburcht. "Een citadel met een Spaans garnizoen", zegt historicus Decavele, die over de beroemde Habsburger uitvoering heeft gepubliceerd. "De kanonnen waren permanent op het hart van de stad gericht."

We staan op het Gouden Leeuwplein, in de schaduw van het Belfort. "Daar", wijst Decavele, "onderaan in de toren, daar werden de privileges van de stad bewaard. Welnu, in 1540 werden die privileges door keizer Karel met één pennestreek afgeschaft. Gecancelled is het juiste woord, ze werden met een diagonale snede ongeldig gemaakt. Je kunt de gecancelde perkamenten nog altijd bewonderen, ze worden in het stadsarchief bewaard."

Noem het de ironie van de geschiedenis. De schatkamer van de Gentse privileges paalt aan de Lakenhallen. En wie zal vanavond in die Lakenhallen aan een rijkelijke feestdis aanschuiven? Wie zal er het kristallen champagneglas heffen om afwisselend in het Frans, Duits,

Spaans, Italiaans en Engels heilsdronken uit te brengen? Wie zal, na het oplepen van het exquise dessert, de benen uitslaan om de ware kunst van het walsen te demonstreren? Toch wel de nazaten van diezelfde keizer Karel zeker.

De Habsburgers hebben de goede stede Gent andermaal onder de voet gelopen. Dit keer kwamen er geen strijdrossen, harnassen of houwdegens aan te pas. Gisteravond is de voorhoede geland, getooid in avondkledij en enkel gewapend met bloemen. Verzet tegen hun intrede was er nauwelijks, de enige hinderpaal was het Gentse mobiliteitsplan. De Lijn moest eraan te pas komen om de hoge bezoekers per bus naar het strijdtoneel te voeren. Het Vleeshuis aan de Groentemarkt, daar vond de eerste manche van de historische bijeenkomst plaats. Een soiree met 450 genodigden, waaronder vorstelijke kleppers als prins Filip van België en prins Konstantijn van Nederland. Vrijgezellen die zich ongetwijfeld thuis voelden op dit hengstenbal.

Habsburgers

vankelijk niet om het lijf. Maar door een combinatie van brutaliteit, sluwheid en politiek doorzicht wisten deze Ewings van hun tijd al gauw hun grondgebied en rijkdom uit te breiden.

In 1218 was het dan zover, Rudolf I verwierf als eerste Habsburger de keizerskroon. De steile opgang werd handig verpakt in een mythe die tot vandaag aanhangers telt: de Habsburgers zijn door God zelve uitverkoren om te heersen en het christendom te verspreiden. Plaatsvervangers van de Allerhoogste op aarde, het lijkt niet eens overdreven als je het wereldrijk van keizer Karel overschouwt. Zijn scepter zwaaide niet alleen over grote stukken van Europa, het was onder zijn bewind dat de conquistadores in Amerika hun volkenmoord begingen. In het rijk van keizer Karel ging inderdaad de zon nooit onder.

Eigenlijk zijn de Habsburgers nooit helemaal uit de Gentse politiek verdwenen. Vanuit hun vergulde lijsten staren ze het gepeupel van het stadhuis hooghartig aan. Geen zaal of vertrek of er hangt wel een reminiscentie van de vroegere heersers. Keizer Karel himself domineert de grote raadszaal, de kapel is gewijd aan zijn grootmoeder, Maria van Bourgondië. De troonzaal dankt haar naam aan het imposante baldakijn dat werd ontworpen om Jozef II in te halen. De bijbehorende pluche troon is intact, alleen de wc-stoel ontbreekt. Nergens is het Habsburger-gehalte hoger dan in de Oostenrijkse salon. Erg fraai is het statieportret van Maria-Theresa in haar kanten gewaad dat door Gentse weesmeisjes werd geschonken.

In dit prachtige kader zullen de jonggehuwden zich tijdens de receptie opstellen. Wat moet het heerlijk zijn om zich in de luister van al die voorouders te koesteren. Het wordt een collectieve duik in het roemrijke verleden, want de familie vergadert *au grand complet*. Naar schatting 150 Habsburgers zijn uit alle hoeken van Europa, de Verenigde Staten en Latijns-Amerika naar Gent afgezakt. Inderdaad, het keizerlijk geslacht heeft zich na de val van de dubbelmonarchie over de aardkloot verspreid. Niet toevallig is België uitzonderlijk rijk begiftigd. Na hun verbanning uit Oostenrijk belandden keizer Karel en keizerin Zita korte tijd in Zwitserland om zich vervolgens met hun acht kinderen in het kasteel van Ham nabij Mechelen te vestigen. Verscheidene van die telgen hebben aan de Universiteit Catholique de Louvain gestudeerd, enkele hebben in België carrière gemaakt. Catharina's vader Rudolf werd een topman bij de Canadese bank Nova Scotia, Carl Ludwig zetelde decennialang in de hoogste cenakels van de Generale Maatschappij. Beiden resideren in het

Brusselse, net als hun oudste broer en troonpretendent Otto von Habsburg.

Vruchtbaarheid, aan die katholieke deugd werd nooit getornd. Ook troonpretendent Otto von Habsburg heeft zeven spruiten verwekt. "Familietraditie", zegt Jan van den Berghe van het VTM-programma *Royalty*. "Habsburgers kweken als konijnen. En weet je hoe dat komt? Het is allemaal begonnen met Maria-Theresa die aan hardnekkige slapeloosheid leed. Ten einde raad bedacht de hofarts een originele remedie. Hij adviseerde de prins-gemaal voor het slapengaan het geslachtsdeel van de keizerin te beroeren. En zie wat ervan gekomen is: Maria-Theresa heeft zestien kinderen op de wereld gezet. Er valt wel meer te vertellen over het voortplantingsgedrag van de Habsburgers. Ze waren zo bezorgd om de macht in eigen rangen te houden dat ze bij voorkeur in de eigen familie trouwden. Die inteelt verklaart waarom de Habsburgers niet bepaald om hun schoonheid bekend staan. Keizer Karel de Vijfde was zelfs ronduit mismaakt, zijn Habsburgse kin sprong zover uit dat hij zijn tanden niet op elkaar kreeg. Het moet gezegd dat de jongste lichte beter voor de dag komt. Zoon Lorenz von Habsburg mag er best wezen." Journalist Van den Berghe kent de Europese vorstenhuizen beter dan zijn eigen schoonfamilie, hij beschikt over uitstekende entrees in de Belgische adel en high society. Geen roddel over het huwelijksfront in Laken of Jan van den Berghe heeft hem opgevangen. "Een tijdje geleden reed Catharina von Habsburg als toekomstige koningin van België over de tong", weet hij. "Een indianenverhaal, maar het had gekund want ze beschikte over alle vereiste kwaliteiten. Op de afstamming valt niks af te dingen, de Habsburgers vormen de allerhoogste adel van Europa. Bovendien zijn ze nog altijd stinkend rijk, de kinderen en kleinkinderen van keizer Karel en keizerin Zita hebben carrière gemaakt in de haute finance."

De haute finance is de sector waarin ook graaf Massimiliano Secco di Aragona zijn brood verdient, dat praat dus makkelijk met de schoonfamilie. De beknopte biografieën van bruid en bruidegom vertonen overigens opvallende gelijkenissen. Grieks-Latijnse aan de betere katholieke scholen, hogere studies aan katholieke universiteiten, post-graduat en stages in het buitenland, een klassiek parcours voor jonge nobiljons. Men zou haast vergeten dat tussen beide echtelieden een aanzienlijk niveauverschil grijpt. "De tijden zijn veranderd", zegt Jan van den Berghe. "Vroeger was het ondenkbaar dat een Habsburger zo ver beneden zijn stand trouwde. Vraag maar aan Franz-Ferdinand, de Oostenrijkse troonpretendent die in 1914 in

Sarajevo werd doodgeschoten. De familie was woest toen hij met een gravin trouwde, ze hebben haar nooit aanvaard."

De tijden zijn veranderd maar de dynastieke reflex is nog lang niet uitgestorven. In Liechtenstein en Luxemburg zitten de Habsburgers al stevig op de troon, de vooruitzichten voor de Belgische monarchie zijn gunstig. Prins Filip moet dringend uit zijn pijp komen, zo niet wordt al in de loop van volgende eeuw de koninklijke kerstboodschap door een Habsburger gebiteerd. Zelfs zal hij het niet meer meemaken, maar indien het koningshuis der Habsburgers straks als een feniks uit zijn as verrijst, dan is dat in hoge mate aan Otto van Oostenrijk te danken. De oudste zoon van Karel en Zita is niet alleen troonpretendent maar ook het onbetwiste opperhoofd van de familie. Hij is het die het familiefortuin bestiert en de bakens voor de huwelijkspolitiek uitzet. Otto zal er vandaag bij zijn in Gent, als een bijenkoningin omringd door nazaten. Ook al heeft hij de keizerskroon nooit mogen opzetten, de 85-jarige dauphin mag zijn voorvaders recht in de ogen kijken.

Otto is geen staatshoofd maar zijn levensverhaal loopt wel als een rode draad door de Europese geschiedenis van de voorbije zestig jaar. Hij was te gast bij de groten der aarde, en niet bepaald om over koetjes en kalftjes te praten. Met Adolf Hitler kreeg hij het persoonlijk aan de stok, de Habsburgers beseften immers al te goed dat de Anschluss alle kansen op een eervolle terugkeer naar Wenen in de grond boorde. Otto koos resoluut de kant van de geallieerden. Met zijn broers leidde hij een eigen spionagedienst die achtereenvolgens door de Britten en Amerikanen werd gefinancierd. Met president Roosevelt smeedde hij plannen om een Oostenrijks bevrijdingsleger op te richten. Het bondgenootschap was aan weerszijden op welbegrepen eigenbelang gestoeld. De Amerikanen zagen in de Habsburgers een dam tegen het communistisch gevaar in Centraal en Oost-Europa. Otto van zijn kant hoopte via de geallieerden zijn troon te heroveren. Dat viel lelijk tegen want na het ineenstorten van het Derde Rijk werd in Oostenrijk de republiek hersteld. Habsburgers mochten alleen het land binnen als ze officieel verzaakten aan hun aanspraken.

Na de oorlog was de politieke rol van Otto echter niet uitgespeeld. Van de nazi's wilde hij niets weten, maar hij ontpopte zich als Europese spilfiguur van een ander soort extreem-rechts. Katholiek integrisme en virulent anti-communisme waren de drijfveren van deze reactionaire stroming. Zeggen dat hij lid is mogen we niet, maar Otto heeft nooit een geheim gemaakt van zijn sympathie voor Opus Dei. In de jaren vijftig was hij vriend aan huis bij de dictators Franco en Salazar, in Duitsland kon hij op de warme steun van Adenauer en de Beierse CSU-leider Franz-Jozef Strauß bogen. Laatstgenoemde presteerde het om de Oostenrijkse balling in 1979 namens de CSU het Europees Parlement binnen te sluizen. Tot vandaag werpt hij zich binnen de politieke commissie op als speerpunt van rechtse christen-democraten en conservatieven. De opvolging is al verzekerd: ook Otto's oudste zoon Karl werd in Oostenrijk tot Europees parlements lid verkozen. Alvast één troon die in de familie blijft. De invloed van de krasse bejaarde strekt zich echter veel verder dan een zitje in de Europese praatbarak. Veel belangrijker is zijn werk achter de schermen. Otto is de voorzitter van de Paneuropese Unie, een conservatieve denktank waarin vooraanstaande politici, edellieden en ondernemers zich over de toekomst van het oude continent beraden. Met zo'n familienaam is het natuurlijk dankbaar lobbyen. Zeker als je ook nog voorzitter bent van de Orde van het Gulden Vlies, een clubje waar alleen de allerhoogste adel welkom is. Een van de vliesridders is Koning Albert, een goede bekende van Otto. De betrekkingen tussen de Coburgs en de Habsburgers zijn trouwens erg hartelijk. Niet alleen omwille van de familiebanden, ook op politiek-religieuze vlak zitten beide dynastieën op dezelfde golflengte. En dan zijn er natuurlijk de gemeenschappelijke vrienden. Zoals jonkheer Jacques van Ypersele de Strihou, al zestien jaar kabinetschef van het hof en volgens vele insiders de belichaming van het reactionair katholicisme dat in Laken zo goed gedijt.

Een staatsbegrafenis in Wenen zal hij nooit krijgen. Maar Otto heeft wel het genoegen geproefd zijn communistische aartsvijand in het zand te zien bijten. De val van de Muur en het Ijzeren Gordijn maakte overigens wel meer Habsburgers blij. De prinsen van Liechtenstein waren er als de kippen bij om hun uitgestrekte landerijen in Tsjechië en Hongarije op te eisen. Otto von Habsburg is een man met een verhaal, zoveel is zeker. Vanavond zit hij dus aan het banket in de Gentse Lakenhallen. Als de ouwe op zijn praatstoel zit, hoeft er niet eens gewalst te worden.

Met dank aan Walter De Bock.

De foto's van Carl De Keyser vormen deel van een project

in het kader van

waarin hij de voetsporen van keizer Karel in Gent volgt.